

сваког појединца који смера да разуме комплексност и тоталитет прилика у Великом рату, улогу Источног фронта у њему, а нарочито значај генерала Д'Епера, који се, према сопственим речима, гордио сазнањем да је смелог српског војника водио у победоносну слободу. Чињеница да је такав француски генерал – одважан, одлучан, интелегентан – у незавидном, преломном историјском тренутку стајао уз српски народ крепећи га подршком, материјалном, војном, али и оном која сугерише полет у борби, управо та чињеница представља крунски разлог због којег би и сваки потоњи читалац ових мемоара требало да се горди.

Мр Виолеџа Р. МИТРОВИЋ
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Докторске студије
viomitrovic@gmail.com

УЗОМБИРАНА РОКЕНРОЛ КАЛИФОРНИКАЦИЈА

Иван Потић, *Резултати*, Културни центар Новог Сада, Нови Сад 2019

У издању Културног центра Новог Сада, у оквиру Едиције Цепни анаграм – проза, објављена је књига прича *Резултати*, тринаеста по реду књига књижевника Ивана Потића (1972). Историчар уметности и виши библиотекар Историјског архива у Зајечару, у свом опусу до сада има објављене књиге прича *Врајоломије* (2003), *То што је створило човека* (2005), *Још једном о невидљивом* (2007), *Вилењаци у живом блајту* (2010), *Веселе приче о њуџовању* (2013), *Квадрави на црном квадрави* (2015) и *Причоздер* (2017). Поред њих, аутор је и књига поезије *Нећачни одговори на њоџреџна њиџања* (2009), *Било би лејо да њразнина има облик* (2012) и *Злаџни ѡресек: ѡесме о идеалним ѡројорџјама заврџене младосџи* (2018). Његов роман првенац *Дневник неџиџеџноџ космонаџија* (2016) био је у ширем избору за НИН-ову награду. Поделивши датум рођења, 24. мај, са Робертом Аленом Цимерманом, а истовремено се бавећи и музиком у бендовима Слам и Шлагерсаундсистем као певач и текстописац, Потић је 2017. одужио нумеричко-космички дуг колеги из Далута у Минесоти и објавио у свом избору и преводу 52 песме Боба Дилана у књизи *Одџвор ноџен веџром*.

Резултати, као нешто што се чека, чему се нада и од чега се данас и страхује, наслов је вешто одабран за књигу компоновану из три целине. Прва и трећа међу њима, у којима се налазе кратке приче, послужиле су као прозни омот списка, централног дела књиге који у себи крије кратак роман по чијем наслову је и збирка понела име.

Од када се као аутор појавио у престижној Едицији Прва књига Матице српске 2003. године, Потих је неговао стил који га је разним стазама водио до истог циља: аутентичног израза, који можемо сажети у дефиницију прозне *рокенрол хронике*, користећи се речима самог писца из његове нове књиге: „Нека они буду песници, мислио сам, ја ћу бити рокенрол хроничар бољих времена”. Као прави рокер и у животу и на папиру, Потих је постмодернистички превртао надреализам на поставу, експериментисао и слободноасоцијативно формирао наративе, причао своју причу прилазећи данашњој суморној стварности из угла прошлости и будућности таман довољно близу да је продрма, на начин због којег га је Михајло Пантић, уредник две његове књиге, и назвао „чукунунуком авангарде”.

Иван Потих, аутор који пише и поезију и прозу, опет исповеда, кроз централни лик свог новог дела, Саву Милића, да је за њега поезија „пре свега емоција, а тек онда размештање пробраних речи”. Сматрајући писање песама, да наставимо тумачење речима његовог књижевног јунака, „неком врстом дијалога са Богом, са вечношћу, интимно, емотивно исповедање које мора да има универзалну димензију”, аутор му прилази са пажњом са којом се орезују воћке, пазећи на сваки зарез, желећи да остави у стиховима своја сведочанства, а не да његово стваралаштво „буде скуп преучених речи и фраза из којих се види песничка ерудиција”. У прози, он се претвара у неког ко мрежу асоцијација како из високе, тако и из поп-културе баца једнако на стварни свет око себе, као и на измаштани, „изомбирани” свет у себи, не питајући више сатрепетно Творца због чега нешто настаје, него тражећи конкретна објашњења резултата његовог рада. Писац за кога је рок „бунт, непристајање, баш као и писање”, пише једно „искрено и сирово штиво које на мари за лепоту језика”, користећи магични дар прозе, „Могућност стварања новог света у којем си ти Бог”. У прози, како је то објаснио кроз речи свог свог протагонисте, Потих оваплоћује „Нови поредак који правиш док куцаш своје реченице, док ни из чега правиш нешто, нешто скоро живо, опипљиво...”.

„Прелазак”, прву причу прве целине у књизи *Резултати*, аутор посвећује Чарлију Кауфману, аутору одличних сценарија за филмове *Биџи Џон Малкович* (1999), *Адаптација* (2002) и *Вечни сјај бесјекорног ума* (2004), те човеку који је сценариста и редитељ сјајног филма *Синеџ-доха, Њујорк* из 2008. године. О томе како „млади професор у сакоу од твида” покушава да истумачи Дантеа Алигијерија потомцима „узомбираних врећа костију и меса”, писац пише по лектури из стваралаштва Вилјама Гибсона, Филипа Киндред Дика и Станислава Лема. Друга прича, названа „Мука”, у себи износи осећања која, не либећи се тешких речи, аутор проживљава док описује како се писац у Србији данас носи

са новинаром који није ни читао његова дела. У трећој причи, названој „Тежина”, одлазимо и враћамо се, из Келна у Србију, из Дојчланда на Нишвил, и док нам као саундтрек писац сервира бриљантну британску соул певачицу Џос Стоун, морамо да прогутамо и неке веће истине о савременом животу и људима.

Четврта прича прве целине, по суду овог читаоца, најбоље је дело у овој књизи. „Племенита вештина”, у којој ненадано и одједном налазимо Милоша Црњанског, вешто је компонована и вођена, и с лакоћом идемо линијом Пантић–Андрић–Винавер, преко Ђопића и Миљковића, до *Ђаволовог речника* Емброуза Бирса. Док писац лamentsира над својим градом и чињеницом да је „данас уметност најјефтинија салама из Чаушескуове Румуније”, на крају нам сервира и најефектнији завршетак у свом стваралаштву, када причу маестрално завршава реченицама:

Одисеј је, дакле, престао да узима лекове и да једе. Одисеј намерно одустаје од живота. Одисеј је написао и рекао довољно. Речи више немају никакву улогу. – Па добро, каже Бог. – Може виолина. Онда нагло зацрните екран. То је ефектно.

У овој причи видимо и, по Поттићевом избору, списак пет најбољих писаца наше књижевности (Домановић, Растко Петровић, Пекић, Црњански, Андрић), те двојицу још физички живих који иду ка њиховој величини (Албахарија и Басару). Уз признање да Киша не разуме, овде нам аутор, својим узорима и преференцијама, нуди и компас за разумевање следеће етапе његовог дела, романа *Резултатии* инкорпорираног у тело ове збирке прича.

У кратком роману *Резултатии* главни лик је Сава Милић, средовечни писац и рокер, новинар Феникс радија, вечити бунтовник, бивши муж и, ипак, брижан отац. Име Сава, којим код Срба све почиње, презиме Милић, које носи и новинар Јутела којим је друга Југославија окончала, те Радио Феникс, на којем свакога дана у програму, макар на локалу, неко из пепела опет распирује својим бунтом нови живот, Поттић бира да нам исприча причу о Хенку Мудију у транзиционој Србији. За разлику од свог колеге из Бронкса настањеног у Лос Анђелесу, Милић живи у фиктивном Неготину. Његова супруга и ћерка имају са њим однос сличан ономе који јунак *Калифорникације* жели да васпостави са својом породицом, али, осим напијања, понеког коитуса и сјајног саундтрека, ту све сличности престају. Источна Србија није гламурозна као Западна обала Сједињених Америчких Држава, и дневна политика, које у роману – као и у нашим животима – има превише, носи штафету у причи у којој, ако не већ упропаштено тело, њен протагониста покушава да сачува барем, на свој начин, здрав разум. Узимајући за сведоке Ајнштајна, Ничеа, Фокнера и Дејвида Кавердејла, Поттић даје глас своме

лику, којим његов Сава прича, пева, напада и не брани се од надоласећих „Курвиних синова” из песме Џонија Штулића.

Потић пише о ономе о чему се њему пише, на начин на који он то жели. Док нам представља свог јунака и његов живот, музику бира попут највештијег диск-џокеја, па се тако у овом роману чују, између осталих, Пол Роџерс, Дин Мартин, Грегори Портер, Нора Џоунс, Дајен Ривс, Бети Картер, Ди Ди Брицвотер, Патриша Барбер, Дејвид Кавердејл, Квин, Алман Брадерс, Аеросмит, док се прича ефектно завршава уз тактове и речи „Мутне ријеке” Атомског склоништа.

Последња целина ове књиге опет доноси четири приче. Прва међу њима стоји раме уз раме са последњом из прве целине, а носи наслов „Убица дрвећа”. Судбина локалног фудбалског великана, данас дрвосече, његов живот, одабири и странпутице, испричани су као синопсис доброг филма. Наредна прича, „Ватра”, почиње реминисценцијом на слику *Туџачи камена* Гистава Курбеа из 1849. године. Иконографски означавајући социјалне идеје, ово најраније дело чистог реализма одводи нас кроз Поттићеву снажну имагинацију до преплета сна и јаве, у којем видимо и Основну школу „Светлана Ражнатовић Цеца”, али и катао у коме се кувају људи, док „преостали примерци слободномислећих интелектуалаца, махом левог опредељења” остају у последњем прибежишту неприлагођених, чекаоници на пролазу из једног света у други. Док Петер Хандке води Поттићевог јунака кроз овај конструкт, срећемо Бобија Фишера који је сам себе појео ловцем, Умберта који пева *Трави-јајџу*, Чомског који жонглира округлим камењем налик на крофне и, ненадано, глумца Денија Треха, покривеног медвеђом кожом. „Последњи дан Божидача Сатанића”, визија Судњег дана, долази испред „Хелиотрона”, „магматског елеватора треће генерације”, „Велосипеда Максимуса”, који, опет, трасира пут у пакао, из кога је ова књига у првој својој причи и кренула.

Осам прича и роман међу њима чине Поттићеву књигу *Резултатини*. Као када се да крв, или када се изађе на позорницу, бину или терен и да све од себе, Поттић је у висини и ширину, дубину и дужину дао све од себе. На публици је да, по својим преференцијама, истумачи резултате његовог рада. Хоће ли одјекнути аплауз, или тишина, аутор својим црним хумором, алузијама, иронијом и сарказмом као да жели да поручи да му је свеједно – иако знамо да није. Ја, баш због тога, навијам за аплауз.

Др Срђан В. ОРСИЋ
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за српску књижевност
srdjanorsic@gmail.com